

Valsts ieņēmumu dienesta skaidrojumi par koku un apaļo kokmateriālu uzskaiti un fiziskās personas ienākumu

Koku un apaļo kokmateriālu uzskaitē

2007. gada 6. novembrī pieņemti Ministru kabineta noteikumi Nr. 744 „Noteikumi par koku un apaļo kokmateriālu uzskaiti”, līdz ar to, spēku zaudē MK 2005. gada 6. septembra noteikumi Nr. 684 „Noteikumi par koku un apaļo kokmateriālu uzskaites kārtību, apaļo kokmateriālu uzmērīšanas prasībām un akreditācijas prasībām organizācijām, kuras darbojas koku un apaļo kokmateriālu uzmērīšanas jomā.

Noteikumi stājas spēkā ar 2007. gada 10. novembri un nosaka:

- Koku un apaļo kokmateriālu uzskaites kārtību,
- Dokumentus, kas apliecina koku un apaļo kokmateriālu personisko patēriņu, kā arī minēto dokumentu reģistrācijas un glabāšanas kārtību,
- Apaļo kokmateriālu uzmērīšanai obligāti piemērojamo Latvijas nacionālo standartu,
- Akreditācijas prasības komersantiem, kuri darbojas koku un apaļo kokmateriālu uzmērīšanas jomā, un minimālo summu, par kādu šie komersanti var slēgt civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas līgumu.

Ja tiek veikti darījumi ar kokiem, ir jāveic uzskaitē, lai varētu noteikt koku un apaļo kokmateriālu izcelsmi un apjomu, kā arī izsekot darījumu norisei. Uzskaites reģistri jākārtoti gan pagaidu, gan pastāvīgajās uzglabāšanas vietās.

Koku un apaļo kokmateriālu uzskaitē pagaidu uzglabāšanas vietā

Uzskaitot darījumus ar kokiem, koku īpašnieks vai tiesiskais valdītājs nodrošina informācija, ko uzskaitē reģistrā..

Tie jāreģistrē norādot attaisnojuma dokumenta numuru un datumu, kā arī darījumā iegūto koku apjomu un summu.

1. reģistrs

Reģistrs darījumiem ar kokiem pagaidu uzglabāšanas vietā

N. p. k.	Attaisnojuma dokumenta nosaukums		Iegūto koku apjoms	Iegūto koku vērtība (Ls)
	Numurs	datums		

Reģistrus atļauts kārtot gan elektroniskā, gan papīra reģistra veidā. Ja reģistrus kārtoti elektroniskā veidā, ir jānodrošina tā glabāšana elektroniskā veidā, kā arī pārskatu izdruka papīra reģistra veidā, tos hronoloģiski brošējot pa mēnešiem.

Pagaidu uzglabāšanas vietā pārskata perioda beigās jābūt informācijai par darījumiem ar kokiem, kuru var iekārtot reģistra veidā.

Kokmateriālu uzskaitē (reģistra kārtošā un attiecīgo dokumentu glabāšanā) nodrošina persona, kuras īpašumā vai tiesiskajā valdījumā ir koki vai no tiem iegūti kokmateriāli

2. reģistrs

Apaļo kokmateriālu uzskaites reģistrs pagaidu uzglabāšanas vietā.

Iegūto apaļo kokmateriālu faktiskais apjoms	N.p.k.	Aizvesto apaļo kokmateriālu apjoms	Attaisnojuma dokumenta rekvizīti		Personiskajam patēriņam izmantoto apaļo kokmateriālu apjoms	Apaļo kokmateriālu nokraušanas vietā atlikušo apaļo kokmateriālu apjoms	Saimnieciskajos darījumos neizmantojamo kokmateriālu apjoms
			numurs	datums			
XXX	Kopā	XXX	-	-	XXX		

Ja fiziskā persona neveic saimniecisko darbību ar apaļajiem kokmateriāliem un tos izmanto tikai personiskam patēriņam, tad ir jāiekārto vienkāršots pārskats, kas noteikts ar šiem noteikumiem un tas ir jāglabā piecus gadus. Persona pārskatu uzrāda Valsts ieņēmumu dienestā un Valsts meža dienestam pēc tā pieprasījuma.

Pārskats par ____gadā personiskajam patēriņam izmantoto apaļo kokmateriālu apjomu

Īpašnieks vai tiesiskais valdītājs: vārds, uzvārds _____ personas kods _____ dzīvesvietas adrese _____ saimniecības adrese _____	
Apliecinu, ka ____gadā savā īpašumā vai tiesiskajā valdījumā esmu ieguvis _____ m ³ _____ (koku suga), _____ m ³ _____ (koku suga), _____ m ³ _____ (koku suga) apaļos kokmateriālus. Kvartāla numurs(-i) _____, nogabala numurs(-i) _____ (norāda, ja apaļie kokmateriāli iegūti meža zemē). Apaļo kokmateriālu izmantošanas mērķis _____	
____gada _____	paraksts* _____
Piezīme. * Dokumenta rekvizītu "paraksts" neaizpilda, ja elektroniskais dokuments ir sagatavots atbilstoši normatīvajiem aktiem par elektronisko dokumentu noformēšanu.	

Apaļo kokmateriālu uzskaites reģistrs patstāvīgajā uzglabāšanas vietā.

Pastāvīgajā uzglabāšanas vietā **fiziskās un juridiskās personas, kas ir saimnieciskās darbības veicējas** apaļos kokmateriālus uzskaita pēc to uzmērīšanas. Pamatojoties uz mērījumu ir jānosaka darījumu apjoms ar apaļajiem kokmateriāliem. Reģistra informāciju sniedz pēc Valsts ieņēmumu dienesta pieprasījuma.

Ierakstus reģistrā izdara astoņu darba stundu laikā pēc apaļo kokmateriālu uzmērīšanas. Reģistru slēdz līdz kalendāra mēneša piecpadsmitajam datumam.

3. reģistrs

Apaļo kokmateriālu uzskaites reģistrs pastāvīgajā uzglabāšanas vietā.

N. p. k.	Uzmērīto un uzskaitē ņemto apaļo kokmateriālu apjoms	No uzskaites noņemto apaļo kokmateriālu apjoms	Neuzmērīto apaļo kokmateriālu apjoms
Kopā			

Ja tiek veikta uzmērīšana, tad to apliecina dokuments, kurā jānorāda šāda informācija

- dokumenta kārtas numurs,
- uzmērīšanas datums un vieta,
- apaļo kokmateriālu piegādātājs un saņēmējs,
- kravas pavaddokumenta vai cita attaisnojuma dokumenta nosaukums un numurs,
- apaļo kokmateriālu sortiments,
- apaļo kokmateriālu suga vai sugu grupa,
- katra nosaukuma apaļo kokmateriālu apjoms, kas noteikts atbilstoši garumam, par kuru tiek veikta samaksa,
- apaļo kokmateriālu kopējais apjoms, kuru garums izteikts saskaņā ar Latvijas nacionālo standartu LVS 82:2003 „Apaļo kokmateriālu uzmērīšana” (kubikmetros);
- katra nosaukuma brāķēto apaļo kokmateriālu apjoms (kubikmetros);
- ziņas par fizisko personu (vārds, uzvārds un personas kods) vai juridisko personu (nosaukums un reģistrācijas numurs), kas veikusi uzmērījumu;
- citas ziņas, kuras reģistra kārtotājs uzskata par nepieciešamām.

Uzmērīšanas dokumentus reģistrē hronoloģiskā secībā elektroniskā vai papīra reģistrā.

Ja apaļo kokmateriālu uzmērīšana nav iespējama tūlīt pēc to ieviešanas pastāvīgajā uzglabāšanas vietā, neuzmērīto kravu reģistrē, norādot datumu, kravas pavaddokumenta vai cita atbilstoša attaisnojuma dokumenta nosaukumu, numuru, nosūtīto (piegādāto) apaļo kokmateriālu apjomu un piegādātāja rekvizītus (juridiskajai personai – nosaukumu un reģistrācijas numuru, fiziskai personai – vārdu, uzvārdu un personas kodu).

Ja veic darījumu ar apaļajiem kokmateriāliem un tos izved no pastāvīgās uzglabāšanas vietas, noformē uzmērīšanu apliecinošu dokumentu. Ja uzmērīšanu veic nosūtīšanas vietā, pēc apaļo kokmateriālu saņemšanas uzmērīšanu apliecinošajā dokumentā izdara atzīmi par uzmērītā apjoma ņemšanu uzskaitē saņēmēja pastāvīgajā noliktavā.

Par fiziskās personas ienākumu no augoša meža pārdošanas izciršanai un kokmateriālu pārdošanas

Saskaņā ar likuma „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” (redakcijā, kas bija piemērojama līdz 2007. gada 11. jūnijam) 9. panta 1. daļas 19. punkta „b” apakšpunktu fiziskās personas gada apliekamajā ienākumā netika ietverti un ar iedzīvotāju ienākuma nodokli netika aplikti ienākumi no sava īpašuma pārdošanas, izņemot ienākumu no fiziskās personas īpašuma esoša augoša meža pārdošanas izciršanai un tajā iegūto kokmateriālu pārdošanas, ja mežs ir bijis personas īpašumā mazāk par 12 mēnešiem.

Saskaņā ar 2007. gada 17. maija likuma „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” grozījumiem, kas stājās spēkā ar 2007.gada 12.jūniju ir noteikts, ka ar nodokli netiek aplikti ienākumi no sava īpašuma atsavināšanas, izņemot ienākumu no fiziskās personas īpašumā esoša augoša meža atsavināšanas izciršanai un tajā iegūto kokmateriālu atsavināšanas, ja mežs ir bijis šīs personas īpašumā mazāk par 36 mēnešiem.

Civillikuma 994. pants nosaka, ka par nekustamā īpašuma īpašnieku atzīstams tikai tas, kas par tādu ierakstīts zemesgrāmatās. Tādejādi par meža iegādes dienu uzskatāma diena, kad nekustamais īpašums – mežs reģistrēts zemes grāmatā. Šis nosacījums piemērojams visos meža iegūšanas īpašumā gadījumos.

Iedzīvotāju ienākuma nodoklis ir nodoklis, ar ko apliek fiziskās personas gūtos ienākumus. Fiziskās personas, kas neveic saimniecisko darbību, ienākumu gūšanas diena no augoša meža vai kokmateriālu atsavināšanas ir diena, kad saņemta samaksa par attiecīgo darījumu.

Gadījumā, ja līgums par augoša meža atsavināšanu izciršanai ir noslēgts līdz grozījumu veikšanai, bet samaksa veikta pēc 2007. gada 12. jūnija un mežs personas īpašumā ir bijis vairāk par 12 mēnešiem, bet mazāk par 36 mēnešiem, ir piemērojama likuma „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” norma, kas bija spēkā atsavināšanas līguma noslēgšanas brīdī un kas paredzēja, ka fiziskās personas gada apliekamajā ienākumā netiek ietverti un ar nodokli netiek aplikti ienākumi no sava īpašuma pārdošanas, izņemot ienākumu no fiziskās personas īpašumā esoša augoša meža pārdošanas izciršanai un tajā iegūto kokmateriālu pārdošanas, ja mežs ir bijis šīs personas īpašumā mazāk par 12 mēnešiem.

Piemēram. Fiziskā persona ir mantojusi īpašumā nekustamo īpašumu 2005.gada jūnijā, zemesgrāmatā ierakstīts 2005.gada novembrī. 2007.gada 20.aprīlī pārdod cirsma par 10 000 latiem un samaksu saņem 2007.gada 2.jūlijā. Šajā gadījumā pirkuma līgums tika noslēgts tad, kad spēkā bija iepriekšējā likuma norma un darījums nav apliekams ar nodokli. Šajā gadījumā noslēdzot pirkuma līgumu fiziskai personai bija jāapliecina, ka īpašums ir bijis ilgāk par 12 mēnešiem piestādot izziņu par personīgās mantas pārdošanu vai arī cits dokuments, kas apliecināja šo faktu.

Piemēram, ja pirkuma līgums noslēgts 2007.gada 12.jūlijā, tad ir spēkā jaunās likuma normas un no gūtā ienākuma ir jāmaksā iedzīvotāju ienākuma nodoklis.

Nodokli ietur uzņēmums, kas veic šīs izmaksas un ir tiesīgs piemērot MK 2006.gada 26.septembra noteikumu Nr.793 Likuma „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli normu piemērošanas kārtība” 101. punktu, kas nosaka, ka fiziskā persona, kas taksācijas gadā pārdevusi augošu mežu un kokmateriālus no tai piederošā meža vai, ja tā ir ieguvusi ciršanas tiesības citai personai piederošā mežā saimnieciskās darbības izdevumos ietver ar augoša meža un kokmateriālu pārdošanu saistītās izmaksas šādā apmērā:

- 25 % apmērā no augoša meža pārdošanas ieņēmumiem;
- 50 % apmērā no kokmateriālu pārdošanas ieņēmumiem.

Ja mežs ir bijis īpašumā ilgāk kā 36 mēneši, tad nodoklis nav jāmaksā, bet par apliecinājumu fiziskā persona iesniedz personai, kam pārdod personisko lietu (savu īpašumu), izziņu, kurā apliecina, ka šīs lietas pārdošana nav saistīta ar saimniecisko darbību (2.pielikums, Izziņa – personīgā īpašuma (mantas) pārdošanas apliecinājums).

Ja pārdodot kokmateriālus vai cirsma nodoklis nav jāmaksā, tad šai personai ir pienākums iesniegt gada ienākumu deklarāciju līdz pēctaksācijas gada 1.aprīlim, ja gūtais neapliekamais ienākums pārsniedz četrkāršotu taksācijas gadam noteikto neapliekamo minimumu. 2007.gadam noteiktais četrkāršotais neapliekamā minimuma apmērs ir 2400 lati.

Ja pārdod Ziemassvētku eglītes

Ja fiziska persona pārdod eglītes, tad ir nepieciešams reģistrēt saimniecisko darbību, jo likuma „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” 11.panta 1.1 daļa nosaka, ka par fiziskās personas saimniecisko darbību ir uzskatāma jebkura darbība, kas vērsta uz preču ražošanu, darbu izpildi, tirdzniecību un pakalpojumu sniegšanu par atlīdzību. Fiziskās personas ienākums no saimnieciskās darbības tiek aprēķināts kā noteikto ieņēmumu un ar to gūšanu saistīto izdevumu starpība.

Sarmīte Kirhnere, VID Rīgas reģionālās iestādes,
Ogres nodaļas, nodokļu maksātāju konsultāciju daļas priekšniece